

uden at en række industrier (i det væsentlige de samme, der som ovenfor nævnt stiftede „Reaktor AG“) dannede sammenslutningen „Thermatom“ med det formål at kunne bygge atomkraftværker, gik en række vestschweiziske elselskaber, industrivirksomheder og kantoner sammen i „Energie Nucléaire SA“ (ENUSA) og planlagde opførelsen af et 12 MW forsøgskraftværk, medens en række elselskaber i det tysktalende Schweiz gik sammen i „Suisseatom“ og havde planer om opførelse af et 20 MW letvandsanlæg. Da man ønskede statsstøtte (forbundsstøtte) til disse foretagender, kom forbundsrådet ind i billedet og anmodede Suisseatom og ENUSA om at opgive deres planer til fordel for en løsning, som i den schweiziske industris interesse gik ud på at bygge et forsøgskraftværk med en reaktor af helt igennem schweizisk konstruktion. De to sammenslutninger indvilgede heri, og der blev derefter af alle tre nævnte sammenslutninger i 1961 dannet det „Nationale Gesellschaft zur Förderung der industriellen Atomtechnik“ (NGA) med det formål dels at opføre det nævnte forsøgskraftværk af schweizisk konstruktion, dels at udføre videregående projektstudier med henblik på atomkraftværker i fuld størrelse. Staten (forbundet) betaler halvdelen af NGAs udgifter (på 1964-budgettet var statens bidrag 24 Mkr.; med de tidligere nævnte bidrag til Würenlingen og til den tekniske højskole i Zürich samt med ca. 12 Mkr. til internationale organisationer yder staten således ca. 85 Mkr. pr. år).

NGA har overdraget opførelsen af forsøgskraftværket til et konsortium bestående af Electro-Watt (Zürich), Société Générale pour l'industrie (Genève), Thermatom (Zürich) og det rådgivende ingeniørfirma Bonnard et Gardel (Lausanne), og værket opføres ved Lucens nær ved Lausanne.

Man er allerede langt med byggearbejderne og regner med at have det færdigt i 1966. Reaktoren er tungtvandsmodereret, og de let berigede stave af metallisk uran er kølet med kuldioxid; 30 MW termisk effekt og ca. 7 MW netto elektr. effekt. Der er naturligvis ikke tale om økonomisk elfremstilling. Hovedparten af det maskinelle udstyr, herunder reaktoren, fremstilles af Thermatom, og der har med hensyn til reaktorens udformning fundet et snævert

samarbejde sted med Würenlingen, ikke mindst på det reaktorfysiske område; desuden er brændselselementer blevet afprøvet i Würenlingens reaktor DIORIT.

Den videre reaktorudvikling under NGAs ledelse omfatter i første omgang udarbejdelse af detaljerede studieprojekter for tungtvandsmodererede reaktorer til et 250 MWe anlæg med:

1. gaskølet uranmetal (ligesom prototypen i Lucens), udføres af Thermatom.
2. gaskølet uranoxyd, udføres af Thermatom.
3. dampkølet uranoxyd; udføres af EIR, Würenlingen.

For alle tre projekter foregår der et snævert samarbejde mellem EIR og Thermatom, og en række udviklingsarbejder af teoretisk og eksperimental art udføres af EIR.

På basis af disse og muligvis yderligere studieprojekter og sammenligninger med udenlandske reaktorkonstruktioner vil man vælge den reaktortype, der synes at egne sig bedst for Schweiz, og NGA håber herefter i 1968 at kunne påbegynde bygningen af et mellemstort kraftværk til idrifttagning 1972 og i 1971 at kunne påbegynde et 250 MW anlæg til idrifttagning 1976. Dette program vil koste mange penge (5-600 Mkr.), og industrien magter ikke dette alene, hvorfor man ønsker yderligere bidrag fra staten i årene fremover og formodentlig også får det, fordi hele den schweiziske nation synes at forstå betydningen af at fremme industriens muligheder på dette felt.

Østrig.

Østrigs installerede eleffekt er ca. 6.000 MW, og forbrugsstigningen ligger omkring 6-7 pct. p. a. Ca. 70 pct. præsteres af vandkraft, og vandkraftressourcerne er endnu langt fra udnyttet. Man regner ikke med, at atomkraftværker bliver aktuelle før i slutningen af 1970erne, og konkrete planer foreligger ikke; en del af den østrigske sværindustri (bl. a. aluminiumværkerne i Ranshofen), som er en meget betydelig aftager af elektricitet, er dog efter forlydende begyndt at interessere sig stærkt for dette spørgsmål.

Først med „Statstraktaten“ af 1955 fik